

Fyrings-vejledning:

Her kan du finde god information om:

- Fyring med pejsebrænde
- Pejsebrænde generelt

Indholdsfortegnelse.

Hvornår skal vi købe vores pejsebrænde?.....	1
Hvor længe skal pejsebrænde stå til tørre?.....	2
Hvilken træsort skal jeg vælge?.....	3
De forskellige brændesorters egenskaber og ulemper.....	3
Skimmel- og svampedannelser på pejsebrænde.....	4
Køb ikke katten i sækken.....	5
Sådan opbevarer man sit pejsebrænde derhjemme.....	5
Sådan brænder pejsebrænde optimalt.....	6
Sådan tænder jeg op i min brændeovn.....	6
Sådan fyrer jeg optimalt i min brændeovn.....	6
Så dyrt er det at fyre med fugtigt pejsebrænde.....	7

Hvornår skal vi købe vores pejsebrænde?

For få år tilbage var det en selvfølge, at man fik leveret sit brænde i skovningsperioden 1/11-1/4, for så var man sikker på, at brændet var vinterskovet, hvor træets saftindhold er minimalt og antallet af skimmel-/svampesporer mindst mulige.

Disse tider har ændret sig. Nu køber man stort set brænde næsten hele året rundt.

Nordstrøm Handel A/S har erfaring for, at den bedste årstid at købe sit pejsebrænde på, er i foråret. Sandsynligheden for at man får brænde, som er vinterskovet er stor, ligesom man nu selv har mulighed for at give pejsebrændet en optimal tørring til den kommende sæson.

Det er en dejlig årstid at arbejde med pejsebrænde på - solen skinner - dagene er lange - ja man behøver i øvrigt kun at arbejde med sit brænde når man har tid, lyst og lejlighed i modsætningen til om efteråret / vinteren hvor vejret jo er mørkt, regnfuldt, surt og koldt.

Køber man langtidstørret pejsebrænde om efteråret / vinteren til efterfølgende brug er sandsynligheden for at modtaget pejsebrænde godt kunne være bedre, til stede. Man må nemlig gøre sig helt klart, at pejsebrænde meget sjældent tørrer mere efter ca. 1. september.

Pejsebrændet vil efterfølgende stille og roligt optage mere eller mindre fugt, alt afhængig af hvor høj luftens relative fugtighed er, hen over sæsonen. Enhver afdækning af pejsebrændet hos producenten og flytning til kundens adresse gør heller ikke sagen bedre, specielt ikke hvis man er inde i en regnvejrperiode.

Det er således ikke ualmindeligt at pejsebrænde, som har været dejligt tørt i august måned, kan opsuge fugt, så vandprocenten stiger til både 26 og 28 % når galt skal være.

Vort pejsebrænde er vinterskovet, savet, flækket og sat til tørre senest 1. april.

© Nordstrøm Handel A/S

En synlig indikator for hvilke dage pejsebrændet kan tænkes at suge fugt til sig, kan være, hvis der om morgenen er dug eller regn på frontruden af din bil. Så har der sikkert også været det på dit pejsebrænde - brændet har bare opsuget fugten.

Køb under alle omstændigheder dit pejsebrænde hjem senest 1 måned før brug. Så har det en rimelig chance for at blive aklimatiseret hvis ellers vejret tillader det.

Hvor længe skal pejsebrænde stå til tørre?

Det har altid været en gylden regel at pejsebrænde skal være savet, kløvet og sat til tørre senest 1. april for at der skulle være chance for at brændet kan blive nogenlunde tørt til den kommende sæson.

Mange brændeovnsbrugere gør utroligt meget ud af at lave sig noget rigtig godt og tørt pejsebrænde. Disse brugere køber deres pejsebrænde hjem i den tidlige forårsperiode og lader det "grovtørre" udendørs et helt år.

Næste forår/sommer "fintørres" pejsebrændet indtil medio august, hvor vejret som regel er bedst og mest tørt - så bliver brændet det også.

Man flytter nu brændet ind i sit brændeskur, carport eller lignende tørt sted, hvor fugt og dug ikke kan nå ind - nøjagtigt ligesom når landmændene høster deres korn og hø.

Disse brændebrugere kan med sindsro imødesee fyringssæsonen, med en sikkerhed for en særdeles vellykket fyring, både økonomisk og arbejdsmæssigt.

Da ovennævnte handling for mange føles som både plads- og arbejdskrævende, ser man i dag flere og flere som bliver "chancefyrere", det vil sige, at man springer "fintørringen" over og lever med de følger, der kan være ved at fyre med brænde, som ikke er helt optimalt.

I langt de fleste tilfælde går det da også godt, men sandsynligheden for at den daglige fyring kan blive lidt besværlig og uøkonomisk, er tilstede - fordi:

- Pejsebrænde tørrer jo ikke ens og lige hurtigt. For eksempel er kernetræ betydeligt længere om at tørre end top- og kronetræ.
- Træstammerne indeholder ved fældning hver især forskellige saftmængder.
- Pejsebrænde inde i brændestablen tørrer langsommere end brændet yderst.
- Store stykker pejsebrænde tørrer langsommere end små stykker.
- Pejsebrændet på solsiden tørrer naturligvis bedre end på skyggesiden.
- Husk også vejret. Man kan risikere at vejret kun er tørt, varmt og luftigt i nogle ganske få uger.

Der er altså en lang række faktorer, som har indflydelse på pejsebrændets endelige kvalitet. Pejsebrænde må siges at være optimalt tørt, når dets fugtighed måles til ca. 18 - 20 %. Har man ikke mulighed for at måle fugtigheden kan følgende indikatorer fortælle lidt om brændets tilstand:

- En synlig indikator for at brændet er langtidstørret, er at dets overflade er blevet lidt gråt og kedeligt at se på.
- Der kan i ny og næ findes lidt indtørret skimmel- og svampesporer på specielt træets ender og bliv ikke forbavset, hvis du skulle møde et par edderkopper, som har fundet husly i dit pejsebrænde.
- Banker du 2 stykker pejsebrænde sammen må klangen ikke være "død", den skal helst være skarp og klingende.

Vort pejsebrænde er vinterskovet, savet, flækket og sat til tørre senest 1. april.

© Nordstrøm Handel A/S

Hvilken træsort skal jeg vælge?

Lad det være slået fast med det samme - det er slet ikke sikkert at den træsort som din nabo fyrer med, opfører sig på samme måde hos dig. Det skyldes blandt andet følgende:

- Du er måske en anderledes fyremester end din nabo?
- Du har måske en anderledes skorsten end din nabo. Den har måske den korrekte højde / den rette diameter / er bedre isoleret / er ikke følsom overfor forskellige vindretninger etc.?
- Du har måske en bedre brændeovn, som tilligemed er korrekt dimensioneret til det rum, som den skal varme op?
- Du fyrer måske først op om aftenen i modsætning til din nabo, som fyrer konstant hele døgnet?
- Du har måske noget bedre pejsebrænde, som er helt tørt og kløvet korrekt ud, i modsætning til din nabo?

Der er altså en lang række faktorer, som hver især har langt større indflydelse på det endelige fyreresultat, end man egentligt skulle tro.

Så derfor - lyt ikke så meget til naboens udsagn - find selv ud af hvilken brændetype, der fungerer bedst under dine installations- og arbejdsmæssige forhold.

Vi er lagerførende i rødell, birk, ask, bøg og eg.

De forskellige brændesorters egenskaber og ulemper.

Mange "brændeovnsbrugere" fokuserer udelukkende på brændets brændværdi. Til dem er der at sige - hvis brændet har samme fugtindhold, vil brændværdien for alle træsorter være på ca. samme niveau. Brændværdien udtrykkes nemlig i Kcal/ kg. brændsel.

Forskellen mellem de enkelte træsorter er træets massefylde. Den varierer lidt fra den ene træsort til den anden - ja selv indenfor samme træsort. Massefylden udtrykkes i kg/m³.

I nedenfor viste skema, er angivet de forskellige brændesorters gode egenskaber og ulemper.

Træsort: Egenskab:	Bøg	Eg	Rødel	Birk	Ask
① Brændets massefylde	Ca. 100 %	Ca. 100 %	Ca. 85 %	Ca. 94 %	Ca. 99 %
② Skal stå til tørre minimum	2 år	2-3 år	1/4-1/10	1/4-1/10	1-2 år
③ Let at tænde op i	Besværligt	Vanskeligt	Let	Meget let	Meget let
④ Nødvendig primær luft (træk)	Meget	Rigtig meget	Meget lidt	Meget lidt	Lidt
⑤ Brændetid	3-4 timer	3½ - 4½ time	2-3 timer	2½ - 3½ time	3 - 4 timer
⑥ Røgens lugt	Svagt røget	Sur	Svagt røget	Skov frisk	Svag frisk

- ① Brændets massefylde er på ingen måde lig med brugerens endelige fyringsøkonomi. Pkt. ④ har en væsentlig indflydelse på slutøkonomien. Mange vurderer også pkt. ③

Vort pejsebrænde er vinterskovet, savet, flækket og sat til tørre senest 1. april.

© Nordstrøm Handel A/S

- som en behagelig faktor at kalkulere med.
- ② Den anførte tørretid er vejledende ved optimale tørringsforhold.
 - ③ Optændingen er en proces, som brændeovnsbrugeren udfører mere end 200 gange på en sæson. Vi mener at man i større grad bør tage hensyn hertil, når man vælger træsort/brændetype.
 - ④ Jo mindre primærluft man fyrer med - jo mindre varme ledes der op gennem skorstenen - jo mere varme får du til dig selv.
 - ⑤ Hvis man fyrer korrekt med optimal gasforbrænding vil brændetiden være ca. som anført. Det er selvfølgelig muligt med længere brændetid, hvis man skruer helt ned for trækket. Dette medfører som regel bare at gasforbrændingen bliver ufuldstændig, med mindre varmeudnyttelse af brændets energi som følge. Gassen forsvinder bare uforbrændt op gennem skorstenen og medvirker kun til dannelse af glans-sod i denne.
 - ⑥ Røgens lugt afhænger hovedsageligt af hvor optimalt man fyrer. Man påstår at korrekt fyring giver usynlig/lugt fri røg - den holder ikke helt i praksis.

Skimmel- og svampedannelser på pejsebrænde.

Som bekendt kommer alt brænde fra skoven. Alle ved at der i skoven gror en rig flora af blandt andet rigtig mange skimmel- og svampetyper, fordi de idelle vækstbetingelser her er til stede - nemlig fugt, mørke og varme.

Hovedparten af disse skimmel-/svampetyper findes også på træstammerne. De fleste er usynlige eller ganske små - man lægger faktisk ikke mærke til dem til dagligt.

Når træstammerne kommer ud fra skoven, svækkes skimmel-/svampetypernes livsbetingelser ganske betydeligt, fordi sol, lys og tør luft vil begynde at udtørre træstammernes ydre. Kun de mest hårdnakkede og velplejede vil måske overleve i en kortere periode, selvom træet er optimalt tørt. Enkelte sporer kan følge træet hele vejen, indtil træet bliver afbrændt hjemme hos forbrugeren.

Det har de senere år været velkendt at vejret har opført sig anderledes end normalt. Vi har oplevet lange perioder, hvor vejret i stedet for at være koldt/tørt har været unormalt fugtigt/varmt. Under sådanne forhold har mange planter vanskeligt ved at finde ud af om de skal til at spire/formere sig.

Det gælder naturligvis også for de skimmel-/svampesporer, som hårdnakkede har overlevet tørringsprocessen. Derfor kan der på pejsebrænde, som er langtidstørret af og til forekomme synlige udtørrede og døde skimmel-/svampesporer - som i øvrigt ingen skadelig effekt har udover udseendet.

Specielt på birk kan der under visse vejrforhold komme en del hvid belægning forårsaget af skimmel-/svampesporer.

Køb ikke katten i sækken.

For år tilbage var det virkelig en tillidssag køber udviste, overfor sælger, når han købte pejsebrænde. Pejsebrændet blev nemlig ved leveringen bare tippet af i en stor bunke ude på vejen, hvor køber på ingen måde havde mulighed for at kontrollere om mængden svarede til det han havde købt.

Anderledes er det i dag. Vi leverer pejsebrændet tæt stablet på engangspaller, hvorfor brændemængden i vores produktion er fuldstændig ens år efter år.

Indholdet i vores paller er fremstillet af ca. 3 skovrummeter træstammer med fastmassefaktor 0,54 og fylder tæt stablet inde i pallen ca. 2,1 m³ - når brændet er nylavet.

Vort pejsebrænde er vinterskovet, savet, flækket og sat til tørre senest 1. april.

© Nordstrøm Handel A/S

Der findes i Danmark ingen dansk standard for hvor stor en palle pejsebrænde skal være. Derfor har faktisk hver brændeproducent sin pallestørrelse, hvilket er ensbetydende med at brændemængden i pallerne varierer utroligt meget fra producent til producent.

Spørg derfor altid om, hvor mange m³ brændet fylder tæt stablet inde i pallen, så ved du først lidt mere nøjagtigt, hvad du egentligt har købt.

Du bør bare gøre dig klart, at 0,1 m³ tæt stablet pejsebrænde koster ca. 65,00 Kr. - så der kan altså være tale om betydelige beløb, når pakningsmængden varierer.

Udbudet af pejsebrænde i efterårsperioden er stort. Her tilbydes der meget pejsebrænde fra Øst-Europa, som er sommerlavet. Dette kan i sagens natur sælges billigt, fordi producenten slipper for en lang række omkostninger - som for eksempel:

- Renter af investeret lagerkapital i min. 6-8 måneder.
- Producenten skal ikke kalkulere med tørresvind (max. 14 %) fordi brændet kun har stået til tørre i få uger.
- Producenten kan købe sommerskovede træstammer billigt, fordi træstammernes saftindhold er for stort til industrielt brug af træet.
- Producenten behøver ingen brandforsikring, idet træet ikke kan brænde.

Køber man sådant pejsebrænde, med tanke på fyring indenfor de kommende måneder - så er der stor sandsynlighed for at man får det meget koldt.

Sådan opbevarer man sit pejsebrænde derhjemme.

Har du købt pejsebrænde som kun er "grovtørret", må det aldrig opbevares i et lukket rum, som for eksempel i en kælder eller i en lukket garage, fordi det kan være at brændet ikke er ensartet tørt.

Sandsynligheden for fugtskader og opblomstring af skimmel-/svampespore vil være til stede. Sådant pejsebrænde skal altid opbevares et meget luftigt sted - et sted hvor dug og luftens fugtighed har svært ved at komme ind. Det kan for eksempel være opad endevæggen i din carport eller på en overdækket terrasse.

Det helt rigtige sted er naturligvis, hvis man har et rigtigt brændeskur med tremmevægge på alle 4 sider og med klart tag, så solen kan opvarme/fordampe fugten fra pejsebrændet.

Dug, klamt og fugtigt vejr er over en længere periode brændebrugerens fjende nummer 1. De trænger simpelthen ind overalt og sætter sit præg på ens pejsebrænde i løbet af sæsonen.

Når du når til fyringssæsonen, er det en god ide at tage brænde ind i opvarmet rum, så det sluttørres i ca. 2 dage, før det skal benyttes.

Sådan brænder pejsebrænde optimalt.

Af den totale varmeenergi, som man kan få ud af pejsebrænde, udgør energien i gasserne langt over 50 % - så det gælder altså om at få brændt gasserne af optimalt, hvis man vil fyre økonomisk.

Der sker nemlig følgende:

- Når pejsebrændet bliver varmet op, begynder brændets gas-indhold langsomt at sive ud fra træets overflade. Denne gas udsivning er proportional med brændets temperatur - det vil sige, jo højere temperatur brændet får - jo mere gas frigøres.

Vort pejsebrænde er vinterskovet, savet, flækket og sat til tørre senest 1. april.

© Nordstrøm Handel A/S

- Når temperaturen inde i brændeovnen når op på gassens antændelsestemperatur vil den udsivende gas blive antændt og alt brændet vil i løbet af ganske kort tid være omspændt af flammer og man har nu en optimal gas forbrænding.
- Bemærk: Hvis der på dele af pejsebrændet ikke er flammer, skyldes det at temperaturen dette sted er for lav. De udsivende gasser fra dette sted vil blot forsvinde uforbrændt op gennem skorstenen og kun bidrage til en kraftig luft forurening og dannelse af løbesod indtil temperaturen inde i brændeovnen er høj nok.
- Efterhånden som brændets gas indhold bliver opbrugt, bliver flammerne mindre og mindre for til sidst helt at dø ud. Tilbage har vi nu kun en mængde glødende trækul som i løbet af nogen tid vil være helt udglødet - tilbage har vi nu kun asken.

Sådan tænder jeg op i min brændeovn.

Optændingen er en tidskrævende procedure, som alle brændeovnsbrugere udfører mindst 1 gang hver dag i ca. 200 dage af året. Optændingen udføres bedst på følgende måde:

- Krøl dagens avis sammen - side for side og læg dem i bunden af brændeovnen. Brug ikke reklameblade, pap eller mælkekartoner - de brænder dårligt og giver megen aske på grund af farvetryksværte og lim.
- Læg ovenpå den sammenkrøllede avis 15-20 stk. fint kløvet optændingsbrænde.
- Læg ovenpå optændingsbrændet 2-4 stk. småt kløvet pejsebrænde - helst rødél eller birk.
- Læg 2 optændingsblokke under avispapiret - en i hver side og antænd disse.
- Luk helt op for trækket på brændeovnen - eventuelt lågen lidt på klem - således at optændingen brænder mest livligt. Det gælder nemlig om meget hurtigt at opnå en meget høj forbrændingstemperatur inde i brændeovnen samt at få varmet skorstenen hurtigt op til dens rigtige arbejdstemperatur, så der er det rigtige træk i systemet.
- Når optændingsbrændet er halvt nedbrændt efter ca. 15 min. lægges endnu nogle stykker pejsebrænde på den flammende forbrænding.

Først når det sidst påfyldte pejsebrænde er helt antændt og omspændt af flammer, lukker man lågen og skruer ned for trækket til et passende arbejdsniveau.

En vellykket optænding opnår man kun, hvis optændingsbrændet og det fint kløvede pejsebrænde er knastørt. Opbevar derfor altid optændings-/pejsebrænde til næste optænding inde ved brændeovnen, så det kan blive akklimatiseret til næste dags optænding.

Sådan fyrer jeg optimalt i min brændeovn.

En brændeovn er faktisk det mest primitive fyringsanlæg der findes næst efter bålet. Der er ingen form for automatik til styring af forbrændingen - ej heller automatisk påfyldning af brændsel. Man må selv gennem hele fyringsperioden varetage alle disse funktioner.

Mange brændeovnsbrugere har den opfattelse, at her gælder det kun om at fylde noget brænde i brændeovnen og få det til at brænde så længe som muligt - det er slet ikke sagen.

For at fyre optimalt skal fyremesteren udover at være i besiddelse af en vis færdighed også have lidt instinkt overfor naturens luner - her tænkes for eksempel på, hvor meget det blæser udenfor, idet vinden jo har en vis indflydelse på trækket i skorstenen-/brændeovnen og så selvfølgelig hvor koldt det efterfølgende vil blive udendørs.

Efter at optændingsfasen er vel overstået, skal man tilpasse trækket i brændeovnen til

Vort pejsebrænde er vinterskovet, savet, flækket og sat til tørre senest 1. april.

© Nordstrøm Handel A/S

det niveau man mener der er nødvendigt på det aktuelle tidspunkt på døgnet, men husk - det kan ikke betale sig at skrue så langt ned, så flammerne bliver ustabile - for så udnytter du ikke forbrændingen af gas optimalt.

Næste påfyldning (1-3 stykker pejsebrænde) udføres medens der endnu er flammer i brændeovnen. Flammerne/ den høje temperatur du nu har inde i brændeovnen vil nemlig omgående antænde de udsivende gasser fra det netop ifyldte pejsebrænde og dermed give en optimal udnyttelse af brændets gas energi. Sådan fortsætter man cyklussen indtil man mener der ikke er behov for mere varme.

Ved den sidste fyring, som man foretager sig denne dag, kan man lukke helt ned for trækket efter at gas forbrændingen er tilendebragt - så kan man håbe på at nogle af de glødende trækul stadig er i live til næste optænding.

Fyr kun med pejsebrænde som har ligget inde ved brændeovnen i mindst 1 døgn. Hvis du for eksempel påfylder frossent/koldt pejsebrænde, vil du omgående sænke temperaturen inde i brændeovnen og måske udskyde en optimal gas forbrænding.

Der vil ligeledes dannes en del kondens, når kulde og varme mødes. Den vil medvirke til dannelse af løbesod med videre, i din skorsten.

Så dyrt er det at fyre med fugtigt pejsebrænde.

I dagens Danmark må man konstatere at mange som køber pejsebrænde kun koncentrerer sig om at finde den billigste brændeleverandør og faktisk slet ikke spekulerer over hvor lang tid brændet har stået til tørre.

Hvis pejsebrændet er sommerlavet – det vil sige efter 1 juni, så vil det være groft uforsvarligt at bruge pejsebrændet i den førstkommende sæson. Pejsebrændet vil sandsynligvis med besvær kunne brænde, selvom den indre vandprocent er høj, men omkostningerne kan være enorme.

Hvis brændets indre fugtighed bare er 10 % højere end hvad der er normalt, skal der kalkuleres med følgende omkostninger:

- Fordampning af yderligere 50 liter vand ved forbrændingen pr. rm. - ca. 30-35 kr./rm.
- Pejsebrændet vil svinde yderligere ca. 5 % - ca. 55-65 Kr./rm.
- Gas forbrændingen vil ikke være optimal - vurderes til ca. 30-40 Kr./rm.
- Der fyres med mere træk for at få pejsebrændet til at brænde – vurderes til ca. 30-40 Kr./rm.
- Løbesodsmængden i skorstenen vil blive ca. 20 % større.
- Dertil kommer en lang række små gener, som for eksempel at det er dyrere og mere besværligt at tænde op hver dag.

Køb derfor altid pejsebrænde som med garanti er vinterlavet - det er sikkert det dyreste i indkøb, men langt det billigste at fyre med.

Køb altid brændet hjem mindst 1 måned før du skal bruge det - så har det en rimelig chance for at aklimatisere sig, hvis vejret ellers tillader det.

Det er en god ide at omstable brændet efter modtagelsen, så eventuel uensartet optørret brænde kan få luft inden det skal bruges.

Vort pejsebrænde er vinterskovet, savet, flækket og sat til tørre senest 1. april.

© Nordstrøm Handel A/S